

EFEKTY UCZENIA SIĘ A POLSKA RAMA KWALIFIKACJI

Dariusz Dolański

Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia

19

Ogólną ramę dla efektów kształcenia/uczenia się stanowiły do 2018 r. Krajowe Ramy Kwalifikacji. Efekty uczenia się dla cykli kształcenia rozpoczynających się od roku 2019/2020 miały zostać dostosowane do wymagań określonych w Polskiej Ramie Kwalifikacji. Dość często dostosowanie to polegało jedynie na formalnym powiązaniu istniejących efektów kształcenia z kodami charakterystyk PRK i zamianie nazwy na „efekty uczenia się”. Takie działanie nie może zostać uznane za wystarczające, ponieważ w wielu aspektach zakres PRK różni się od KRK (por. Rama Kwalifikacji, „Uniwersytet Zielonogórski”, luty 2021, s. 19). Taką różnicą jest wprowadzenie w PRK kategorii opisowej, odnoszącej się do aspektów o podstawowym znaczeniu w procesie kształcenia.

Ograniczając się tylko do charakterystyk PRK w zakresie wiedzy, jedna kategoria opisowa dotyczy zakresu i głębi - kompletności perspektywy poznawczej i zależności, a druga kontekstu - uwarunkowań i skutków. W pierwszej kategorii opisowej o kodzie WG znajduje się charakterystyka, która na poziomie 6. zakłada, że student zna i rozumie „w zaawansowanym stopniu - wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych lub artystycznych tworzących podstawy teoretyczne oraz wybrane zagadnienia z zakresu wiedzy szczegółowej - właściwe dla programu studiów, a w przypadku studiów o profilu praktycznym - również zastosowania praktyczne tej wiedzy w działalności zawodowej związanej z ich kierunkiem”. Mechaniczne dopisanie kodu PRK w miejsce symbolu KRK do sformułowanych przed 2018 r. efektów uczenia się, pomija dostosowanie efektu w odniesieniu do zakresu i głębi, a więc zaawansowanego stopnia znajomości faktów stanowiących podstawową wiedzę ogólną w określonej dyscyplinie naukowej lub artystycznej. Równie nieskuteczne może być działanie polegające na dopisaniu zwrotu w „zaawansowanym stopniu” do istniejących już efektów uczenia się. Zwykle w efektach uczenia się powiązanych z kategorią opisową WG wymienia się wiele dyscyplin naukowych, a ich katalog nie jest zamknięty, bo odnosi także

do innych nie wymienionych z nazwy dyscyplin, podczas gdy w charakterystyce tej wyraźnie wskazuje się, że chodzi o dyscypliny, które tworzą podstawy teoretyczne kierunku. Bardzo często ten sam lub podobny katalog dyscyplin powtarzany jest powiązaniu z charakterystykami w kategorii Kontekst - uwarunkowania, skutki o kodzie WK. Dochodzi więc do paradoksalnej sytuacji, w której poszczególne dyscypliny naukowe stanowią kontekst same dla siebie. W tym przypadku kluczowe jest przyporządkowanie kierunku do dyscyplin naukowych lub artystycznych (por. Przyporządkowanie kierunku do dyscyplin naukowych lub artystycznych, „Uniwersytet Zielonogórski”, kwiecień - maj 2021, 7-8). Charakterystyki PRK w kategorii WG - wiedza głęboka odnoszą się wyłącznie do dyscyplin naukowych, stanowiących podstawy teoretyczne kierunku, a więc tylko do tych, do których został (powinien zostać) przyporządkowany kierunek studiów. W przypadku jednej z charakterystyk na 7. poziomie PRK mówi się wprost o dyscyplinach, do których jest przyporządkowany kierunek studiów. Wiedza w zakresie pozostałych dyscyplin naukowych, to wiedza subsydiarna dla kierunku, a więc odnoszące się do niej efekty uczenia się powinny zostać powiązane z charakterystykami w kategorii opisowej WK - Kontekst, w przypadku której nie oczekuje się zaawansowanego stopnia wiedzy.

**Pełnomocnicy rektora do spraw
związanych z jakością kształcenia
zapraszają na konsultacje.
Ich terminy opublikowane są
na stronach internetowych
pełnomocników w zakładce
KSZTAŁCENIE
strony domowej UZ.**

W wielu przypadkach zarówno w aspekcie kategorii opisowej WG, jak i WK istotne może być nie tylko wskazanie dyscypliny naukowej, ale jej subdyscypliny. Na przykład, jeśli kierunek przyporządkowany jest powiedzmy do dwóch dyscyplin naukowych w proporcjach 80 proc. do 20 proc., to powiązane z kategorią opisową WG efekty uczenia się powinny temu przyporządkowaniu odpowiadać, czyli dla opisywanego przypadku nie mogą zakładać symetrycznych kompetencji w zakresie obu dyscyplin naukowych. Jednym z możliwych rozwiązań jest wskazanie zawężających te kompetencje nazw subdyscyplin. Nawet w przypadku, gdy kierunek przyporządkowany jest tylko do jednej dyscypliny naukowej, a zakres tej dyscypliny jest bardzo szeroki (np. nauki o kulturze i religii lub automatyka, elektronika i elektrotechnika) może być uzasadnione wskazanie na

zawężenie kompetencji przez odpowiedni opis lub nazwę subdyscypliny. Także w przypadku dyscyplin kontekstowych nie zawsze w koncepcji kształcenia (por. Koncepcja kształcenia „Uniwersytet Zielonogórski” marzec 2021, s. 13) chodzi o to, by studenci osiągnęli wiedzę w ich pełnym zakresie.

Należy też pamiętać, że nie można wiązać pojedynczych efektów uczenia się z kilkoma charakterystykami PRK, bo ich zakresy są rozdzielne i nie jest możliwe, by pojedynczy efekt uszczegółowił do specyfiki kierunku jednocześnie kilka ogólnych charakterystyk PRK. Innymi słowy możliwe jest powiązanie wielu efektów uczenia się z pojedynczą charakterystyką PRK, ale niewłaściwe jest wiązanie pojedynczego efektu z wieloma charakterystykami.

DOKTORATY WDROŻENIOWE NA UZ

Ewa Sapeńko

Uniwersytet Zielonogórski jako strona ma już podpisane trzy umowy na realizację doktoratów wdrożeniowych. Pierwszą trójstronną umowę podpisano 27 maja br. pomiędzy uczelnią a firmą Perceptus Sp. z o.o. (umowę podpisał Jacek Starościc - prezes zarządu firmy Perceptus) oraz doktorantem Kamilem Kozdrójem. Tematem realizowanego doktoratu jest opracowanie, a następnie wdrożenie elektronicznej usługi w postaci tzw. „nośnika trwałego”, umożliwiającego przetwarzanie oraz zarządzanie wrażliwymi dokumentami elektronicznymi.

18 października br. stronami podpisanej umowy były: uczelnia, firma RELPOL S.A., którą reprezentował wiceprezes zarządu Krzysztof Pałgan oraz doktorant - Piotr Tełlak, którego zadaniem w ramach realizowanego projektu jest poprawa efektywności energetycznej przekazników elektromagnetycznych produkowanych w firmie.

4 listopada br. podpisano trzecią umowę pomiędzy UZ a Zakładem Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o. z siedzibą w Marszowie (umowę podpisał dr inż. Jacek Połomka - prezes zarządu firmy) i doktorantem - Wojciechem Drońnią (roboczy tytuł projektu *Mechaniczne usuwanie zanieczyszczeń z bioodpadów*).

Z ramienia Uniwersytetu wszystkie umowy podpisał prof. Marcin Mrugalski, prorektor ds. nauki i współpracy z zagranicą.

Doktorat wdrożeniowy to ministerialny projekt pozwalający przedsiębiorcom na zatrudnienie młodego, zdolnego naukowca, którego zadaniem jest rozwiązanie konkretnego problemu technologicznego. Doktorant jest zatrudniony w dwóch miejscach - w przedsiębiorstwie i jednostce naukowej. Ma także dwóch opiekunów merytorycznych - jednego wskazanego przez pracodawcę, drugiego - pochodzącego z jednostki naukowej. Wszystkie zainteresowane strony czerpią z takiego układu bardzo wymierne korzyści.

Program został wprowadzony przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w 2017 r. Jego głównym założeniem jest przygotowanie rozprawy doktorskiej, która może funkcjonować danemu przedsiębiorstwu. Doktoraty wdrożeniowe to alternatywna droga uzyskania stopnia doktora przeznaczona dla osób, które - chcąc rozwijać swoją karierę naukową - nie chcą rezygnować z pracy zawodowej poza uczelnią.